

MEDAILONKY OCENĚNÝCH 2019

Dámy české kultury 2019

Erika Bezdíčková, spisovatelka, pamětnice holocaustu (*26. 9. 1931)

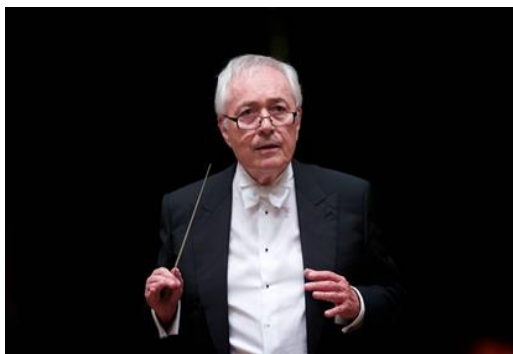
Erika Bezdíčková se narodila v roce 1931 v Žilině, odkud byla celá rodina odsunuta v roce 1944 do Osvětimi. Jako jediná se z rodiny zachránila útekem z pochodu smrti; po válce se pak jako bezprizorná musela několik dlouhých měsíců toulat Evropou a žít na ulici. V roce 1948 se jako šestnáctiletá vdala, měla dvě děti, o něž po rozvodu musela bojovat se svým dobře postaveným manželem – komunistou. V padesátých letech byla zaměstnána v Československém rozhlasu v Praze, začátkem šedesátých let se přestěhovala do Brna a začala pracovat jako cizojazyčná korespondentka v podniku Brněnské veletrhy a výstavy. Na počátku normalizace přišla další osudová rána – své místo musela okamžitě opustit. Další zaměstnání našla až v Bratislavě v Technických novinách, kde pracovala až do roku 1989. Dnes žije v Brně, šťastně provdaná; neúnavně objíždí školy, pořádá besedy, přednášky, překládá, mimo jiné archivní materiály pro Terezínské studie a dokumenty. V roce 2010 vydala autobiografii „Moje dlouhé mlčení“. Kniha je otevřeným, osobním svědectvím. Nic se nedá z paměti vymazat. A spáchané křivdy nelze napravit.

Helena Havlíčková, spisovatelka, křesťanská aktivistka (*14. 7. 1936)

Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. V červnu 1953 se vdala Milana Havlíčka, který byl jako odborník často vyslán na dlouhodobé pracovní pobyty do zahraničí. Po srpnové okupaci byl na Milana vyvíjen nátlak, aby vstoupil do KSČ, což bylo pro věřící rodinu nepřijatelné. Zvolili exil a usadili ve Francii, odkud šířila informovanost o perzekvovaných křesťanských rodinách v Československu a do vlasti distribuovala Tigridův časopis *Svědectví*. Její vrozená empatie a pocit odpovědnosti vyústil v založení skupiny s krycím jménem Famille, která pravidelně zasílala na české adresy balíčky s knihami, léky a dalšími potřebnými věcmi. V roce 1990 zorganizoval vikář biskupství ve Versailles cestu členů Famille do svobodného Československa. Francouzská delegace byla přijata na pražském Hradě, na Velehradě i v Olomouci. Helena Havlíčková začala na základě dlouhodobých zkušeností shromažďovat autentická svědectví lidí pronásledovaných a perzekvovaných v komunistickém Československu, doplnila je přehledem dějin katolické církve v područí komunistické diktatury a vydala knižně v roce 2002 v nakladatelství Poznání. V roce 2009 olomoucký arcibiskup Jan Graubner vyznamenal spisovatelku a křesťanskou aktivistku Helenu Havlíčkovou medailí Svatého Jana Sarkandra.

Rytíři české kultury 2019

Libor Pešek, dirigent
(*22. 6. 1933)

V oboru dirigování byl žákem Karla Ančerla, Václava Smetáčka a Václava Neumanna na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. V mládí studoval hru na klavír, trombón a violoncello. V době gymnaziálních studií začal hrát jako trombonista ve svém vlastním jazzovém Orchestru Libora Peška. V roce 1958 založil Komorní harmonii a v letech 1965 – 1969 komorní soubor Sebastian orchestr. Od roku 1970 hostoval u různých českých i zahraničních orchestrů. Byl přizván ke spolupráci s orchestry v Holandsku a krátce působil jako šéf Slovenské filharmonie v Bratislavě. V letech 1981 – 1990 byl stálým hostem České filharmonie. Vrcholem kariéry je jeho desetileté (1987 – 1997) působení ve funkci uměleckého ředitele a šéfdirigenta Královského filharmonického orchestru v Liverpoolu, se kterým dodnes vystupuje jako čestný dirigent. V Anglii se významně zasloužil o systematickou propagaci české tvorby, zvláště díla Josefa Suka. Od roku 1990 byl hlavním hostujícím dirigentem Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK. Nyní zastává post hlavního dirigenta Českého národního symfonického orchestru. Obdržel Řád britského impéria a získal prestižní Cenu Classic a z rukou prezidenta Václava Havla Medaili Za zásluhy I. stupně.

Karol Sidon, vrchní zemský rabín, dramatik, spisovatel, bývalý chartista a disident
(*9. 8. 1942)

Jeho židovský otec Alexander byl roku 1944 zatčen a vězněn gestapem v Pečkárně a umučen v terezínské Malé pevnosti. Matka ho vychovávala sama až do roku 1948, kdy se znovu provdala za Žida Josefa Grosse. Jeho nevlastní otec opakovaně utekl z terezínského ghetta, kladenských dolů, z Varšavy, z Treblinky a naposledy ze sovětského gulagu. Karol Sidon vystudoval dramaturgii a scenáristiku na FAMU. Do r.1968 byl dramaturgem Krátkého filmu ve studiu Jiřího Trnky. V l. 1968 - 1969 byl redaktorem *Literárních listů* a *Listů*. Do r. 1970 publikoval autobiograficky laděné knihy *Sen o mém otci* a *Sen o mně* a scenáristicky spolupracoval s režisérem Jurajem Jakubiskem. Od roku 1970 pracoval jako ineditní autor manuálně a jako prodavač tisku, po podpisu Charty 77 byl propuštěn a následně byl zaměstnán jako topič. R. 1978 obdržel exilovou cenu J. Koláře za román *Boží osten*, který vyšel v samizdatové edici Petlice, kde vydal i svůj románový esej *Evangelium podle Josefa Flavia* a neuvedené divadelní hry. Vr. 1983 byl nucen pod nátlakem StB emigrovat do Německa, kde studoval judaistiku. S německým prostředím se nikdy nesžil a prakticky v Německu přestal publikovat. Rabínská studia dokončil v Izraeli. Roku 1992 se stal pražským a zemským rabínem. Rabimu Sidonovi se podařilo v Praze obnovit židovskou ortodoxní komunitu. Ve své funkci se zasadil o založení Lauderových škol (po více než půl století byla otevřena v roce 1997 židovská základní škola, kterou pojmenoval *Gur Arje* a gymnázium *Or Chadaš*), stavbu mikve, zřízení Midraši *Tiferet Uzi*, Bejt Dinu či košer obchodu a certifikátu.

František Šedivý, spisovatel, politický vězeň (*2. 7. 1927)

František Šedivý studoval na reálce, z níž byl v roce 1942 během heydrichiády vyloučen a r. 1944 pracovní nasazen do továrny na letadla. V té době se jako spojka aktivně zapojil do protinacistického odboje. Po komunistickém puči v únoru 1948 se zapojil do boje proti tehdejšímu režimu vydáváním a distribucí letáků, organizováním ilegálních skupin a pomocí při útěcích do zahraničí. Začátkem padesátých let se mu podařilo odhalit agenta provokatéra *Golda*. Následkem toho byl r. 1952 zatčen a ve věku 25 let v procesu *Šedivý a spol.* za trestný čin velezrady a vyzvědačství odsouzen na 14 let odnětí svobody. Vězněním byl na Mírově a dlouhá léta strávil v uranových dolech v Jáchymově a dále v příbramských Bytízi a Vojně. V únoru 1964 byl podmíněčně propuštěn. Po roce 1989 se angažuje jako místopředseda v Konfederaci politických vězňů. Dále je předsedou Klubu Dr. Milady Horákové a je též členem mezinárodního PEN klubu. Je též autorem několika knih. U příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu dostal 28. Října 2009 z rukou prezidenta Václava Klause Řád Tomáše G. Masaryka II. třídy za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie a lidská práva.

Dámy české kultury in memoriam

Jitka a Květa Válové, výtvarnice (*13. 12. 1922, +27. 3. 2011, +6. 9. 1998)

Za války byly totálně nasazeny v ocelárnách Poldi Kladno. Po válce studovaly na UMPRUM v Praze malbu v ateliéru Emila Filly. V roce 1954 se staly členkami skupiny Trasa. Jádrem skupiny tvořili žáci ateliéru Emila Filly, kteří se vymezovali především proti metodám socialistického realismu. V roce 1966 vystavovaly Jitka a Květa Válové ve Špálově galerii v Praze. Byla to první bilancující výstava a také na příštích dvacet sedm let poslední. 21. srpna 1968 zasáhl do osudů celé země, sestry Válové nevyjímaje. Jejich jména zmizela z veřejnosti, na dlouhá léta byly vystaveny existenčním problémům. Situace se začala měnit až v osmdesátých letech, kdy se v Galerii 55 v Kladně postupně představila tvorba celé skupiny *Trasa*. Soubornou výstavu obou sester Válových uspořádala v listopadu 2005 Lidická galerie. Po roce 1989 se sestrám Válovým dostalo zaslouženého uznání. Za své malířské dílo byly v roce 1994 oceněny rakouskou prestižní cenou J. G. Herdera a jejich obrazy se od začátku 90. let staly součástí mnoha významných českých i zahraničních výstav, například v Německu, Velké Británii, USA.

Rytíři české kultury in memoriam

Bedřich Barták, scénograf, malíř, grafik, restaurátor, politický vězeň (*27. 9. 1924, +20. 3. 1991)

Studoval Státní grafickou školu v Praze. Koncem druhého ročníku byl nacisty totálně nasazen jako pomocný dělník. Po válce byl přijat na UMPRUM v Praze i na AMU. V letech 1947 – 1948 spolupracoval jako scénograf na osmi inscenacích v Divadle JKT v Plzni. Jeho počínající umělecká dráha byla přerušena v září 1950. Těsně před složením poslední zkoušky na VŠ byl zatčen a následně Státním soudem za „velezradu“ odsouzen na 12 žalářů do jáchymovských uranových dolů. Provinil se tím, že ve svém plzeňském bytě nechal přespat dva kolegy z Prahy, kteří si naplánovali útěk na Západ a byli vyzrazeni. O krutých letech za mřížemi vypovídají například kresby *Jeden z 2555 hubených dnů* či *Vězeňská modlitba Otčenáš*. Bedřich Barták byl propuštěn při

prezidentské amnestii v roce 1960 a v únoru 1974 byl Městským soudem v Praze částečně rehabilitován. O rok později se jako scénograf a kostýmní výtvarník vrátil do plzeňského divadla a od té doby zde spoluvytvořil zhruba 175 inscenací. Vzhledem ke svému „kádrovému profilu“ nebyl členem Svazu výtvarných umělců a možnosti jeho profesního uplatnění v totalitním Československu tak byly značně omezené. Přesto se podařilo uskutečnit několik autorských výstav v tuzemsku i v zahraničí. Posmrtně byly zrealizovány například výstavy v Galerii Jiřího Trnky v Plzni, v Galerii Azyl, v galerii kácovského zámku, v českobrodské galerii Šatlava a další.

Zdeněk Kalista, historik, básník, překladatel, politický vězeň
(*22. 7. 1900, †17. 6. 1982)

Vystudoval historii na FFUK. V r. 1938 spoluorganizoval výstavu Pražské baroko. Docentem se stal roku 1932, ke jmenování profesorem ale kvůli uzavření českých vysokých škol nedošlo. Po roce 1948 musel z univerzity odejít. V roce 1951 byl zatčen a o rok později ve vykonstruovaném procesu se Zelenou internacionálou odsouzen na 15 let. Rok po odsouzení bylo ministerstvem informací a osvěty nařízeno vyřadit všechny publikace, na nichž byl jako autor uveden Zdeněk Kalista, Josef Knap, František Křelina, Václav

Prokůpek a Jan Zahradníček. Zdeněk Kalista prošel mj. kriminály na Pankráci, na Cejlu či v Leopoldově a navzdory krutým podmínkám nikdy nerezignoval na své vnitřní poslání. V roce 1960 byl propuštěn a v roce 1966 rehabilitován. V tomto období psal lektorské posudky pro různá nakladatelství a věnoval se překladům francouzských básníků - Goll, Apollinaire, Baudelaire, Duhamel, Vildrac. V letech 1968 – 1969 přednášel jako mimořádný profesor na Univerzitě Karlově. Zdeněk Kalista debutoval roku 1918 verši v časopise Jizeran, přispíval do řady periodik, publikoval četné sbírky poezie. Sbírkou *Přátelství a osud* úzce souvisí s jeho tehdejšími soupeřícími Jiřím Wolkerem. Vzpomínky pokračují v medailonech *Tváře ve stínu*. Až v devadesátých letech vyšly z pozůstalosti rozsáhlé dvoudílné paměti *Po proudu života*. Dalším okruhem Kalistova badatelského zájmu byla kultura vrcholného středověku. Soustředěně se věnoval i spirituálním, resp. církevním katolickým dějinám.

Karel Kryl, písničkář, básník, výtvarník, publicista
(*12. 4. 1944, †3. 3. 1994)

Otec i dědeček byli knihtiskaři, v 50. letech však byla jejich rodinná tiskárna komunisty zlikvidována. Karel Kryl chtěl být zpočátku hrnčířem po pradědečkovi, posléze se ale cele oddává hudbě a poesii. Jeho první vydanou písní je Nevidomá dívka, kterou nahrál se skupinou The Bluesmen v roce 1968. Jeho první deska byla vydána půl roku po invazi sovětských tanků, přičemž titulní písnička "Bratříčku, zavírej vrátka" vznikla údajně naprosto spontánně v noci 22. srpna 1968, jako okamžitá reakce na vpád vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Karel Kryl emigroval

z Československa 9. září 1969 a usadil se v německém Mnichově. Ostatní desky (kromě LP Monology) vycházely v exilu. Spolupracoval s redakcí Svobodné Evropy, nejprve externě, od roku 1983 jak zaměstnanec. Do Československa se vrátil 30. listopadu 1989, aby se zúčastnil pohřbu své matky. Na *Koncertu pro všechny slušné lidi* 3. prosince ve Sportovní hale dostává do varu 15 tisíc diváků, kteří zpívají jeho písně. Triumfální vystoupení je

pro něj největší morální satisfakcí. Hektická devadesátá léta přinášejí mnoho radosti i pochybností. Básník s kytarou Karel Kryl nemlčel v exilu a nemlčí ani ve svobodné zemi. Koncertuje, komentuje společenské dění, píše skladby, ilustruje své knihy.

Mecenáši české kultury 2019

Pavel Faiereisl
(*26. 9. 1971)

Je majitelem prosperující obchodní společnosti Fany Gastroserwis, s.r.o. Dlouhodobě podporuje řadu projektů v kulturní i charitativní oblasti.

V r. 2006 založil o.p.s. ETELA pomáhající dětem se zdravotním nebo sociálním handicapem. Během 12 let ETELA podpořila stovky dětí v celkové částce téměř deset milionů korun. V r. 2016 byl finalistou ceny VIA BONA. V uplynulých pětadvaceti letech podporoval mj. koncerty - Filip Benešovský a přátelé s projektem THE WALL (PINK FLOYD revival) či comeback skupiny NOVÁ RŮŽE; z výstav připomeňme Jiřího Sozanského *1984 ROK ORWELLA* v Národní galerii ve Veletržním paláci, vycházející ze známého románu a reflektující zhoubnou roli totalitních systémů. Pavel Faiereisl značnou část prostředků věnuje i na záchranu památek, například patří k největším mecenášům Sdružení pro obnovu varhan v kostele Nejsvětější trojice v Dobříšši. Výsledkem dlouhodobé

spolupráce Pavla Faiereisla se spolkem SYMPOSION je udělování vlastní ceny FRAGMENTY PAMĚTI formou tvůrčího stipendia autorům, kteří ve své tvorbě připomínají společensky závažná témata naší minulosti a přítomnosti. V letošním roce se Pavel Faiereisl podílí na projektu AMNÉZIE, který je koncipován jako součást oslav třiceti let od skončení vlády jedné strany a bude představen rozsáhlou výstavou v Obecním domě v říjnu 2019 – lednu 2020.

Ing. Ladislav Vitoul
(*18. 12. 1945)

Narodil se do rodiny majitele vápencového lomu a Vápenky v Měrotíně u Olomouce. V roce 1948 byla firma znárodněna a rodina označena za nepřátele socialismu a vystěhována. Navzdory úspěšně složenému přijímacímu řízení nebyl přijat na vysokou školu kvůli nevhodnému třídnímu původu. Předsevzal si dosáhnout vzdělání jinou cestou, a tak absolvoval nástavbu na střední průmyslové škole chemické a poté i Vojenskou akademii. V r. 1992 začal řídit navracený rodinný majetek a v průběhu let vybudoval mezinárodně uznávaný podnik, který patří mezi 100 nejlepších firem v ČR. Po celé Moravě je VÁPENKA VITOUL s.r.o. a zejména její ředitel, vnímán jako výrazná osobnost. Jeho šlechetné jednání je oceňováno nejen v kultuře, ale i v sociální sféře celé Moravy. Mimořádný respekt zasluhuje účast Ladislava Vitoula při obnově a tvorbě mnoha sakrálních objektů v teritoriu olomoucké arcibiskupské diecéze, záchrana barokních schrán, oprava a údržba kapliček a

nesčetné řady kulturních památek historického významu. Ladislav Vitoul svou mecenášskou činností velkou měrou směřuje také na pomoc lidem v těžké životní situaci. Mimo jiné podporuje onkologické centrum v Ješově, Domov sociálních služeb pro muže s mentálním postižením v Nových Zámčích u Litovle, pomáhá paralympionikům.